

Strukturelle rammer for sprog møder

Lis Madsen
23. oktober 2019

KØBENHAVNS
PROFESSIONS
HØJSKOLE

- Nordiske (nabo)sprog i læreruddannelsen, rammer, eksisterende tilbud og muligheder
- Modeller til styrkelse af undervisning i nordiske (nabo)sprog og –kultur
- To eksempler på sprog møder i læreruddannelsen: Nordisk sommerskole og Ambassadørmodellen

Undervisning i nordiske sprog i læreruddannelsen, situationen kort

Nordiske (nabo)sprog i læreruddannelsen:

- Politiske intentioner hos ministre med ansvar for nordiske anliggender, fx Sprogdeklarationen og Helsingforsaftalen - **hensigtserklæringer**
- Nationale styredokumenter for læreruddannelsen (og skolen) i de nordiske lande (national uddannelsespolitik) – **begrænset/manglende fokus**
- Læreruddannelsens fokus på nordiske sprog/nabosprog i studieordninger – stoftrængsel, **begrænset/ manglende fokus**

Helsingforsaftalen 1996, Artikel 8:

”I alle nordiske lande skal undervisningen og uddannelsen i skolerne i passende omfang omfatte undervisning i de øvrige nordiske landes, herunder Færøernes, Grønlands og Ålands sprog, kultur og almindelige samfundsforhold”

Nordisk sprogdeklaration, 2006

En nordisk sprogpolitik bør tilstræbe:

- ✓ At alle nordboere kan læse og skrive det eller de sprog, som fungerer som samfundsbærende i det område, hvor de bor
- ✓ **At alle nordboere kan kommunikere med hinanden, først og fremmest på et skandinavisk sprog**
- ✓ At alle nordboere har grundlæggende kundskaber om sproglige rettigheder i Norden og om sprogsituationen i Norden
- ✓ At alle nordboere har meget gode kundskaber i mindst et sprog med international rækkevidde og gode kundskaber i yderligere et fremmedsprog
- ✓ **At alle nordboere har almene kundskaber om, hvad sproget er, og hvordan det fungerer**

Nordiske (nabo)sprog i læreruddannelserne – status

- Nordiske lektorer – fokuseret sprogundervisning, **kun få steder** (ingen på læreruddannelser i Danmark)
- Kurser/moduler med nabosprog/nabokultur som tema, forekommer kun i meget begrænset omfang – **ikke obligatoriske og ikke som selvstændigt tema**
- Nordkurs (sommerkursus ved et nordiske universitet for universitetsstuderende, der læser nordisk sprog – **ikke målrettet grundskolelæreruddannelse**, ECTS-givende, frivilligt tilbud)
- Studieophold (internationalisering) i naboland, fx et semester inkl. praktik – rigtig godt, men benyttes af meget få studerende
- Perlekurser (Studieophold for grupper af lærerstuderende, ikke ECTS-givende, sprog og kultur i et land/sprogområde, ingen kursussteder i Sverige), **fint tilbud, men langt fra tilstrækkeligt, kun få studerende**

Fra hensigtserklæringer til konkret handling – vision for læreruddannelsen:

Der er behov for en samlet og forpligtende indsats for det nordiske i læreruddannelsen, så:

- Nordiske sprog og kultur indgår mere systematisk i uddannelsen i alle lande på alle uddannelsessteder som et element i modersmål/fremmedsprog eller som selvstændigt kursus
- Sprog og kultur indgår i en didaktisk kontekst (*Nabo*)sprogdidaktisk
- Sprogforståelsen understøttes af nordiske sprog møder i uddannelsen: Sprogbad, herunder bedre mulighed for kortere eller længere studieophold el. praktik i naboland

Sprogforståelse udvikles gennem sprog møder

Den største udfordring for nabosprogsforståelse er lytteforståelse. Undervisningen i nabosprog bør derfor på forskellig vis sikre, at studerende (og elever) møder talt nabosprog og gør sig erfaringer med forståelsesstrategier, både receptivt og produktivt.

To modeller udviklet og afprøvet som et led i gruppens arbejde med nabosprog og master:

- Ambassadørmodel
- Nordisk sommerskole

Ambassadørmodellen

Motiverede og engagerede studerende (og undervisere) fungerer som ambassadører for det nordiske ude og hjemme

Et tilbud til studerende om at besøge en læreruddannelse i et andet nordisk land og indgå i undervisningen som *et levende læremiddel*. Opholdet er typisk af 5 dages varighed og omfatter, kort præsentation, observation og deltagelse og indeholder ofte også et besøg på en skole.

Modellen er en videreudvikling af model udviklet af en tidligere projektgruppe; NIL (Projekt om *Nabosprog i Læreruddannelsen*), her var det dog primært undervisere, der rejste ud som ambassadører

Ambassadørerne

Ambassadørforløbet er tydeligt rammesat og understøttet af egen underviser "hjemme":

Før opholdet: Sætte sig ind i det faglige område "nordiske (nabo)sprog" og forberede en præsentation (af sig selv, sit land og sin uddannelse)

Under opholdet: Performe, indsamle erfaringer med nabosprog og nabokultur, reflektere

Efter opholdet: Bearbejde indtryk og formidle erfaringer fra ophold til medstuderende hjemme

Refleksion efter endt ophold

Alle ambassadører skal efter opholdet forholde sig til følgende spørgsmål:

- Hvad har du oplevet under dit ophold som nabosprogsambassadør?
- Hvilke nye ting har du lært om nabosprog og nabosprogsdidaktik?
- På hvilken måde har forløbet givet dig viden og færdigheder vedrørende nabosprogsforståelse, både i forhold til dit uddannelsesforløb og din fremtidige profession som lærer?
- Har du nogle forslag til hvordan ambassadørmodellen for studerende kan forbedres?

I vores publikation kan man læse mere om vores erfaringer med ambassadørerne

Nordisk sommerskole – udvikling af model for fælles modul i læreruddannelsen i Norden

Lærerstuderende fra Norge, Sverige, Danmark og Færøerne

København 2018 (Schæffergården), udbudt af Københavns Professionshøjskole med støtte fra Nordisk Ministerråd og Fondet for dansk-norsk samarbejde (stipendiestøtte til ophold)

Baggrund

Politisk ønske om øget samarbejde mellem de nordiske lande på pædagog- og lærerområdet

Henvendelse fra Nordisk Ministerråd i efteråret 2016 med opfordring til at udvikle fælles modul(er) til lærerstuderende i Norden

Udvikling af eksemplarisk sprogmodul på 10 ECTS med afsæt i erfaringer fra bl.a. projektet NiL (Nordiske Sprog i Læreruddannelsen) og Nordsplus-sprog projekt om udvikling af Nordisk Master

Tilskud fra Nordisk Ministerråd på 500.000 Dkr. til udvikling og afprøvning af generisk model og videndeling

Nordisk Sommerskole, august 2018

Intensivt forløb over 16 døgn + forberedelse og efterbehandling, herunder udarbejdelse af eksamensopgave

Udviklet af: OsloMet, Lunds Universitet, Höskolan i Kristianstad, Islands Universitet, Københavns Universitet og Københavns Professionshøjskole

Planlagt kursus i 2019 måtte aflyses grundet manglende tilmelding.

Vigtige erfaringer i forhold til fremtidige kurser

Fagligt udbytte

Stort fagligt udbytte for de studerende på en række centrale områder:

Deres sproglige kompetencer på nabosprog blev løftet betragteligt- såvel lytte- som læseforståelseskompeterer på dansk, norsk og svensk

De fik faglige og didaktiske kompetencer til at undervise i nordisk sprog og nordisk kultur

De fik indsigt i nabolandenes skole-og uddannelsessystem

De fik et netværk med andre unge/kommende lærere

Vigtige erfaringer i forhold til fremtidige kurser

Administrative og logistiske udfordringer:

Vanskeligt at finde egnet tidspunkt, grundet forskellig semesterstart og –afslutning, ferieplacering mv.

Mobilitetsvinduer i uddannelsen

Meritmuligheder på hjeminstitution

Modulomfang – forskelle mellem institutionerne (fx 7,5 – 10 eller 15 ECTS)

Niveau (bachelor og master)

Meget administrativt ekstraarbejde for værtsinstitutionen

Anbefalinger i forhold til generisk modul

- De nordiske læreruddannelsesinstitutioner skal forpligte sig på at skabe mobilitetsvinduer og mulighed for merit
- Forskel i modulomfang skal håndteres med model for veksling af modul på fx 10 ECTS til lokale modulstørrelser
- Der skal etableres en varig støttemulighed fx som Nordkurs for nordiske sprogstuderende ved universiteterne
- Der skal etableres stipendiemuligheder til rejse og ophold til de studerende
- De internationale kontorer skal involveres

Afsluttende bemærkninger

Der er stor vilje og gode hensigter for at arbejde nordisk og tværnationalt, men det vanskeliggøres af logistik, manglende politisk indsats nationalt og økonomi

De strukturelle rammer for undervisning i nordiske (nabo)sprog og nabosprogsdidaktik bør understøttes, hvis sprogforståelsen skal sikres fremover. Ildsjæle gør meget, men kan ikke sikre kontinuitet og udbredelse

Der er behov for at finde varige modeller for at sikre og understøtte det nordiske i læreruddannelserne, herunder institutionaliserede modeller for sprog møder

KIP